

Színészképzés az SZFE-n 2021–2026

Tervezet

Készítette: Bodó Viktor, Gigor Attila, Rácz Attila, Róbert Júlia, Szamosi Zsófia felhasználva
Gál Eszter, Papp Márta, dr. Szemelyácz János és Téri Gáspár szövegét

Budapest, 2020. október 20.

Az Egyetemfoglalás 50. napja

BEVEZETŐ

E szakanyag megírásának apropóját az adja, hogy 2020 szeptemberében felkérést kaptam a Színház- és Filmművészeti Egyetem Színházi Intézetétől egy 2021-ben induló színész osztály vezetésére.

Alapvető fontosságúnak tartom s egyben szakmai kötelességemnek érzem egy olyan összegző és elemző anyag rögzítését, valamint publikálását, amely világossá teszi, hogy pontosan mit és hogyan terveztünk tanítani a hallgatóknak.

Időközben ugyanis a Kormány, illetve megbízottjai a modellváltás következményeként megszüntette a Színház- és Filmművészeti Egyetem autonómiáját. Ilyen körülmények között nem tudom elképzelni az osztály elindítását. Ettől függetlenül az anyagot nyilvánosságra bocsátom.

Nem mehetek el szó nélkül az Egyetemet ért politikai indíttatású támadások mellett. Változásokat tartok szükségesnek a színészképzésben, de ez semmilyen szinten sem jelenti azt, hogy a legkisebb mértékben is osztánék bizonyos sajtótermékekben megjelent szakmaiatlant véleményeket, amelyek szerint az SZFE-n színvonaltalan, ideológiai képzés folyik. Ezekkel az állításokkal ebben a dolgozatban nem tudok és nem is akarok foglalkozni. Az írás kizárólag szakmai indíttatásból készült, és egyetlen kritériumot tartok magamra nézve kötelezőnek: a hallgatók érdekeinek a képviselését.

Ez a szakanyag iránymutatást ad mind a tanároknak, mind a hallgatóknak. A benne foglalt program helyenként talán túlszabályozottnak és kizárólagosnak hathat, de szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy ez egy tervezet, amelytől el lehet és időnként természetesen el is kell térni. Ugyanis lehetnek bármilyen nagyszabású terveink, ezer meg ezer ötlet és elképzelés arról, hogy mit és mennyi idő alatt kell megtanítanunk, ha nem vesszük figyelembe a hallgatók egyéni személyes ritmusát, érdeklődési köreit és azt, hogy ki hogyan és milyen tempóban küzd meg egy feladattal, abból óhatatlanul túlterheltség, majd kapkodás, felületesség, végül a tényleges munka elakadása következhet.

Fontos szempont, hogy kész módszerek helyett a hallgató maga vagy az osztály mint alkotóközösség együttesen is találjon megoldásokat. Rendszeres időközönként érdemes tehát

felülvizsgálunk a terveinket és időben változtatni, korrigálni, és új utakat, akár új módszereket keresni és alkalmazni.

Az osztály vezetését csapatmunkában képzelem el. Szakmailag elismert, pedagógiai készséggel, illetve oktatói tapasztalattal rendelkező színházi és filmes szakembereket kértem fel a közös munkára.

A színészképzés csapata: Bodó Viktor, Gigor Attila, Rácz Attila, Szamosi Zsófia

Ezt a tervezetet pedig egy az osztályvezetők mellett más szakemberekkel is kibővült csapattal hoztuk létre.

Szándékunk, hogy a képzésben résztvevő hallgatókra teljesértékű alkotópartnerekként tekintsünk, hogy megakadályozzuk a tekintélyelvű oktatás kialakulását.

Bodó Viktor

I. ELŐZMÉNYEK

Több évtizedes hagyományokon nyugvó, értékes színészképzési módszerek időről időre korszerűtlenné és merevvé válhatnak, kifáradhatnak. A történetmesélésen alapuló, szövegközpontú színház a mai napig leginkább lélektani realista játékmódot követel, a színészképzésben pedig az átélés művészetének elsajátítását igényli. A Sztanyiszlavszkijra hivatkozó domináns színészpedagógia hatására a 20. századi módszertani kánon jelentős alkotói kerülhetnek háttérbe.

Ma már önmagában nem elegendő az a tudás, ami egy esztétikai irányzaton alapul. Egy univerzális, a hagyomány módszerére épülő képzési szisztéma helyett több különböző tanítási módszert egymáshoz kapcsolva, egymásra építve lehet új irányokat kijelölni.

Az utóbbi évtizedekben, a technikai közvetítettség korában követhetetlenül gyors változáson ment és megy keresztül a színházi gyakorlat, a praxis. A színész mint önálló alkotó kilépett a klasszikus színházi formanyelv és a hagyományos értelemben vett színházi hierarchia rendjéből. Az előadóművészet jelentősen átalakult, megjelent és elterjedt a fizikai színház, az újcirkusz, az alkalmazott színház, a media design stb. Ezért fontosnak tartjuk, hogy a prózai színész képzésben is találkozzanak a hallgatók ezekkel a műfajokkal, ugyanis csak így érhető el, hogy nyitottá váljanak a különböző új formák iránt.

II. TANMENET

A színészképzési koncepció leírása biztonságot nyújt mind a tanárnak, mind a hallgatónak, akinek jogában áll átlátni, hogy mit és hogyan fog tanulni. A tanmenet gyakorlati megvalósításának kiindulási pontja az akkreditált mintatantervben szereplő kurzusleírás, lezárása pedig maga a vizsga, illetve egy, a félév végén történő írásbeli és szóbeli értékelés arról, mit és hogyan sikerült megvalósítani a vállalt feladatból a tanár és a hallgatók részéről.

A tanári kar közös munkáját rendszeres egyeztetés mellett, írásban rögzített formában érdemes végezni. Egy osztály tanmenetének összeállítása – csakúgy, mint a felvételiztetés és az osztályvezetés – komoly felelősséggel jár. Megfelelő szakmai és pedagógiai tapasztalatok és egy világosan megfogalmazott haladási terv nélkül nincsen garancia arra, hogy színvonalas oktatói munka történjen. Ezért általános törvényi kötelezettség, hangsúlyos szakmai feltétel a tantárgyi adatlapok féléves megírása, publikálása.

II/1. A színészmesterség tanítása

Alapozás

Első lépésként fontos színésztréning gyakorlatokkal kezdeni, melyek a koncentrációt, a kreativitást, az improvizációs és a rögzítési képességeket segítik. A hallgatók ismerkednek egymással, és felfedezik a színpadi kommunikáció formáit.

Ezután következhet a megfigyelés–elemzés–ábrázolás technikájának gyakorlása. A hétköznapi „színházilag érdekes”, vagyis titkokkal és drámai töltettel rendelkező jelenségeit megfigyelés útján rögzíteni és különböző formákban adaptálni. Egy-egy egyszerű cselekménysor mögött húzódó motivációk vizsgálata közben belső ellentmondásokat és összefüggéseket keresni. Feltárni azt, hogy a különböző gesztusoknak milyen színpadi értékük lehet. Ismerkedni a színházi idő, vagyis a sűrítés fogalmával. Az improvizáció szabadságával és a rögzítés jelentőségével.

Irányított improvizáció

Egy helyzet pontos meghatározása után a benne lévő szereplők céljaira és eszközeire is fény derül. Minden játékkör után újabb pontosítások. Szöveges és néma helyzetek variálásával, különböző irányadó instrukciókkal lehet kísérletező, vagyis műhelymunka jelleggel vizsgálni, hogy a különböző helyzetek milyen módon befolyásolják a figurákat. Milyen színészi erőket kell mozgósítani, milyen dinamikával érdemes dolgozni, hova kell helyezni a hangsúlyt, mikor kell passzívabb vagy aktívabb játékkal dolgozni. Variációk készülnek, amelyek után elemző beszélgetéssel újabb variációk készülnek, amelyekbe már be vannak építve az előző verziók „hasznos” részletei.

Olvasás – értő olvasás

Az olvasás, amellett hogy hozzátartozik az ember alapvető kulturális lélegzéséhez, növeli a kreativitást, gazdagítja a szókincset, fejleszti a memóriát, változékony és alapos tárgyi tudást ad, szolidaritásra, toleranciára és nyitottságra érzékenyít, mentálisan stimulál, élethelyzeteket és az emberi természet legkülönbözőbb variánsait képes sűrítve átadni.

Az olvasás módszerei és rendszeressége, valamint az olvasott anyag értelmezésének gyakorlata éppen olyan fontos a színész számára, mint bármely más mesterségbeli alaptárgy. Éppen ezért feladatunk tudatosabban ösztönözni a hallgatókat az olvasásra, időt és lehetőséget teremtve erre.

Elemzés

Az elemzés célja a sorok mögé és közé látni a cselekvést és a szereplők szándékait, a történeti fordulatokat és szerepíveket. A megszólalások és a cselekvések különválasztásával, a kis egységek ízekre szedésével, az apró részletek analizálásával történik az elemző munka, amelyre felépülhet a próbafolyamat minden további eleme.

A (realista) drámai művek esetében az elemzés módját egy gyakorlati módszerrel is kiegészítjük. Ennek során az elemzés tárgyául vett jeleneteket először asztalnál elemezzük, megkeressük a szereplők motivációit, szándékait, a jelenetbeli főbb fordulatokat, majd ezen

struktúra mentén improvizációra kérjük a hallgatókat. Majd a nagyobb egységeket kisebbekre bontjuk, újabb kis fordulatokat fedezve fel a jelenetben annak nyomán, hogy a szereplők a szándékuk elérésére milyen stratégiát használnak. Ezután megint improvizáció következik, amely során már nem csak a nagyobb, hanem a kisebb fordulatokat is létre kell hozni, stratégiaváltásokat is bele kell tenni a jelenetbe. Ezt a módszert szinte mondatnyi egységekig lehet alkalmazni. Az improvizációk egyre nehezebbek, egyre komolyabb egymásra figyelmet és tudatosságot, ugyanakkor egyre több kreativitást igényelnek a színészeketől. A gyakorlatok során tapasztalati úton is érzékelhetővé válik számukra a jelenet struktúrája, a szereplők dinamikája és erőfeszítései a céljaik elérésében.

Írás

Az írás, az írásgyakorlat rendkívül változatos formákban szinte folyamatosan jelen van a mesterségórakon. Előkerül négy-öt soros szövegalkotás mint sűrítés, az önkifejezés formái (napló, vers, novella), a hang és kép formájában rögzített improvizált jelenetek visszairása, változékony minőségű szövegtenger dramaturgiai szerkesztése, Székely Gábor módszere alapján élménynovella-írás (ez esetben a hallgatók többlépcsős írói munka során egy saját meghatározó élményüket dolgozzák fel. Így az írásgyakorlat végeredménye egy színpadi szöveg lesz). Később pedig a figura cselekvésének megfigyelés alapján történő tárgyilagos leírása, szerepnapló, jelenetírás, adaptációkészítés, forgatókönyvírás. A későbbiekben szeretnénk egy olyan osztályvizsgát is, ahol prózai művekből kiindulva a téma kijelölésétől kezdve a szöveggyűjtésen, -válogatáson át a helyzetek, színpadi képek kitalálásáig minden közös döntés eredményeként születik. Fontos, hogy ebben a dramatizálási folyamatban az adaptáció ne irodalmi problémaként, hanem színpadra alkalmazásként váljon közös gondolkodás tárgyává, és az így létrehozott vizsgaelőadás elidegeníthetetlen legyen az alkotók személyétől, vagyis csak a csoport nyelvén előadható színpadi szöveggé álljon össze.

Karakterépítés

A karakter- / szerepelemzés és -építés, valamint egy szerep alakítása a színészmesterség alapjai közé tartozik. Mérnöki pontosságú munka, amelyet az átélés és a színész saját személyisége tölt fel étellel. Van, amit egy színész ösztönösen, megfigyelései és saját élettapasztalata alapján azonnal be tud építeni egy-egy alakításba, de hogy összeálljon egy bonyolult és ellentmondásokkal, valamint titkokkal teli figura, ahhoz mély, elemző, megfigyelő, szerkesztő és építő munkát kell végezni. Ehhez érdemes lehet kérni a próbafolyamat alatt rendező vagy dramaturg segítségét, de teljesen önállóan is elvégezhető.

A hallgatók egy négyes osztású teszt kitöltésével kidolgozzák egy személy fiziológiai, intellektuális, valamint pszichológiai és szociológiai aspektusait. A tesztben szereplő kérdések megválaszolásához elemző és kutató munka szükséges. Ezt a több hetes folyamatot egyéb gyakorlati feladatok egészítik ki, amelyek segítenek a kérdések minél pontosabb megválaszolásában.

E karakterépítő gyakorlat egyik típusához hozzátartozik egy létező figura kiválasztása. Az illetőnek vállalni kell, hogy őszintén nyilatkozik magáról a hallgatónak. A bizalmi viszony kialakítása igen fontos tényező, hiszen az így megszerzett információk adják a hiteles alapot a további munkához. Fontos, hogy számunkra anonimitásban maradjon ez az ember, hogy ne sértsünk személyiségi jogokat. A hallgatók személyes hangvételi interjút készítenek vele, felméri a környezetét és szokásait. Összevetik, hogy az elmondottak milyen viszonyban állnak a tényekkel. Rögzítik az összefüggéseket és ellentmondásokat. Minél részletesebb ez a tanulmányozó és analízáló folyamat, annál többet tanulunk meg egy figura felépítéséről és arról, hogy hogyan fejlődhet és hogy milyen szituációban várhatóan hogyan viselkedik. Mi az, amit magáról vall az illető, és mi az, amit a környezete állít róla. Ezek közül mi igaz, és mi túlzás. Ez a módszer természetesen megírt anyagok elemzésénél is használható.

Fel kell mérni a karakter otthonának berendezését, használati tárgyait, ruhatárát, fiókjainak, táskájának, zsebeinek tartalmát, étkezési és szabadidős szokásait, munkához fűződő viszonyát és munkahelyi körülményeit, státuszát. Telefonjának híváslistáját, telefonkönyvét, a benne lévő fotókat, hogy mi kelti fel az érdeklődését és hogyan rögzíti azt. Milyen történetet talál érdekesnek, sőt milyen viccet talál viccesnek, és azt hogyan tudja elmondani. Mitől volt traumatikus élménye, milyen céljai vannak, és mit tesz értük, milyen eszközökkel? Lényegében minél több kérdést tudunk feltenni és megválaszolni a karakter belső világával és környezetével kapcsolatban, annál jobban szélesedik a színészi eszköztár. Csoportos improvizációs játék

keretein belül interjú készül a hallgatókkal, akiknek már karakterből kell válaszokat adniuk a legkülönlegesebb és legváratlanabb kérdésekre is, amelyeket az osztály tesz fel.

A hallgató a környezet és a saját atmoszféra tanulmányozása közben díszlet- és jelmeztervező tanáraival konzultál arról, hogy mit és hogyan érdemes kiemelni a színpadi vagy filmes ábrázolásnál. Mi az, ami neki magának segíthet a karakterábrázolásában vagy egy-egy érzet megragadásában, amitől hitelesebb lehet egy alakítás.

Amennyiben az adott ember például mentősként, rendőrként, takarítóként, stb. dolgozik, akkor a hallgatónak megszervezzük, hogy egy hétig szakmai gyakorlatra mehessen, hogy testközelből láthassa, mivel jár egy ilyen munka.

A következő lépés már a belehelyezkedés folyamata a meglévő karakterbe: a karakter beszédének és mozgásának, jellemző gesztusainak kitalálása és gyakorlása különböző szituációkban. Majd a szereplő egy napjának száraz, tényszerű cselekményleírása, amit naplóírás követ, amelyben kirajzolódik, hogy melyik cselekménynek mi volt az oka és milyen gondolatok és érzések húzódnak mögötte. Milyen ok-okozati összefüggések voltak a motivációk és cselekedetek között, és mi az, ami pusztán véletlen műve volt.

Ezek egyoldalas, szigorúan tömörre fogalmazott írásos anyagok. A keretek betartása (terjedelem, forma és határidő) egyre fontosabb tényező lesz a munkánkban.

A belső monológot követheti a szöveges monológ írása. Egy olyan élethelyzetet keresünk, ahol elképzelhető, hogy a szereplő meg akar vagy kénytelen megfogalmazni valami lényegit, illetve azt vizsgáljuk, hogy különböző szélsőséges idegállapotokban, hogyan alakul a kommunikációja. Milyen stratégiákat alkalmaz, hogy elérje célját, amikor éppen akadályoztatva van. Van-e egyáltalán stratégiája. Majd rövid párbeszédet improvizálása következik az osztály bevonásával, de akár „terepgyakorlaton”, valós helyzetekben is érdemes kísérletezni. Terepen ugyanis intenzívebb a fókusz a lelepleződés veszélye miatt, ezért hasznos munkaterület egy-egy egyszerűbb helyzet kipróbálására.

Ezután már hosszabb jelenetek improvizálása következik, amelyet rögzítünk és a visszairás után további dramaturgiai és írói munka következik a tanárokkal. Az egyéni jelenetek mellett közös jelenetek is születnek, mindebből állhat össze egy vizsgaelőadás, ahol minden karakter kap egy kis önálló részt, majd az összes karaktert egy helyszínre rendezzük.

Elemző beszélgetések

A gyakorlatok, játékok, majd később az egyes próbák után is fontosak az elemző beszélgetések, hogy világos legyen, mit miért játszottunk és gyakoroltunk, hogy milyen eredménnyel zárultak a feladatok, és milyen további lépések következnek, ezek hogyan épülnek egymásra. A hallgatóknak is meg kell tanulniuk hozzászólni egymás feladatához és kérdésekkel, javaslatokkal segíteni a közös munkát. A közös elemzések fejlesztik azon készségeket, hogy hogyan érdemes egy jelenetről elemző, építő jelleggel beszélni, miközben tartalmi, formai kérdések tisztázódnak. Ezek az összegző beszélgetések fontos és értékes alapok, amelyeket nem szabad mellőzni, ugyanis így tud kialakulni egy közös nyelv és egy tudatosabb alkotói attitűd.

Napló, óravázlat, memó

A mesterségórákról a hallgatóknak is és a tanároknak is érdemes óra- vagy műhelynaplót vezetni, amelyben rögzítik a munkafolyamatokat és azt, hogy a kitűzött célok mellett milyen eredménnyel zárult az óra – ha nem is minden óra alkalmával, de legalább időnként egy-egy nagyobb téma lezárásánál. Ennek ismertetése segít a hallgatóknak a tanultak összegzésében és rögzítésében, valamint a diákok feljegyzései fontos visszajelzések lehetnek a tanároknak, hogy ki hogyan tudta értelmezni az órán történeteket. A cél nem valami nyomasztó adminisztráció bevezetése, hanem inkább az, hogy a gyakorlati eseményeket a hallgatók is meg tudják fogalmazni, elemezni és rögzíteni. Ezek az anyagok a későbbiekben is hasznosak tudnak lenni, akár szakdolgozat írásnál, vagy ha például valaki nagyobb lélegzetű szakmai anyagot szeretne készíteni.

II/2. A filmszínész képzés

Az általunk tervezett képzés egyik fontos újítása a színházi és filmszínész képzés összekapcsolása. A filmszínész képzés ugyanúgy a heti mesterség órákba épül be ebben az

osztályban, mint minden más mesterség tárgya. Több évtizedes adóssága az Egyetemnek, hogy a színészhallgatók nem kapnak érdemi filmes képzést, jó esetben is csak egy-egy kurzus erejéig találkozhatnak kamerával az iskolai évek alatt.

A kultúrafogyasztás aránytalan mértékben billent el a mozgóképes tartalmak felé, amire véleményünk szerint a modern színészképzésnek fel kell készítenie a hallgatókat. Annál is inkább, mivel a két terület, a színpadi és a filmszínészet körvonalazhatóan más készségeket, másfajta figyelmet, energiabeosztást, játékmódot igényel. Szándékunk, hogy ebben a képzésben mindkét műfajra felkészülten kapják meg a diplomát a hallgatók.

Filmes jelenlét

A filmszínészet általában belülről építkező, a helyzet megélésére építő jelenlét, amelyet ugyanakkor számos technikai feltétel határoz meg. Persze ma már könnyen előfordulhat, hogy olyan színházi előadásban kell játszani a színésznek, amiben filmes vagyis inkább videotechnikát is alkalmaznak, és ilyenkor a két játéktílus ötvözésével is kell dolgozni. Nagyszínpadon más technikával és energiákkal kell jelen lenni, mint egy kamaratermi vagy akár tantermi előadásban. A gesztusok méretei, az intonáció mind meghatározóak. Egy filmben történő munkában éppen a természetes jelenlét adja a hitelességet. Mindenféle „színészkedés” eltűzöttnek és erőltetettnek hat, és leesik a vászonnról, mert irritálóan óriási és hazug lesz.

Míg színpadon leginkább egész történet- és karakterívét visz végig a színész, filmben ez szinte soha nincs így. Részleteket, olykor másodperceket rögzít egy-egy snitt a karakter életéből, azaz a színésznek minden egyes felvételben egy előadás koncentrációjával kell jelen lennie.

Filmben továbbá sokkal ritkábban fordul elő, hogy a színésznek a karakterétől jelentősen eltérő figurát kelljen alakítani. A filmrendezők általában a színész saját karakteréből indulnak ki és fejlesztik valamilyen irányba, ideális esetben szoros együttműködésben a színésszel. Azaz a hallgatóknak meg kell ismerniük saját karakterüket, hogy aztán azt tudatosan használják pályájuk során.

Jelentős különbség a színpadi színészethez képest az is, ahogy a filmrendezők gyakran filmes, egyfajta kamera-jelenlétet várnak a színészeketől aktív alakítás helyett. Differenciálni és tudatosítani kell a hallgatókban a különböző színészi játéktílusokat a különböző

előadóművészeti formákban már első évtől kezdve. A filmkészítés stádiumait, eszközeit, szakmai fogásait, a filmes nyelvet éppen olyan magabiztossággal kell ismerni a hallgatóknak, ahogyan a színházi szakmai fogásokat.

Technikai tudás

A filmszínész képzés során a hallgatóknak a színházitól eltérő játékmód mellett számos, a műfajra jellemző tudást szeretnénk átadni. Ismereteket a jelekről, a nézésirányokról, térbeli csalásokról a kamera javára, a kamera és a lámpák okozta akadályokról a díszletben. Szeretnénk őket felkészültté tenni a filmes munkák esetében a próbák hiányára vagy azok igen limitált mennyiségére, felhívni figyelmüket az egyéni felkészülés, a szerepről való gondolkodás és egyéni elmélyülés fontosságára, ugyanakkor arra a képességre is, hogy akár minden előzetes prekonceptiót el tudjanak dobni, ha arra van szükség. Szembe kell nézniük a forgatásokra jellemző nem kronologikus jelenetfelvételek nehézségével is, hiszen gyakorlati okok miatt nagyon ritkán adatik meg, hogy időrendben kerüljön rögzítésre a történet, de gyakran az is előfordul, hogy egyazon jelenetív végét korábban veszik fel, mint az elejét. Ilyen szituációkban a rendező pontos útmutatásai komoly segítséget jelentenek, de a színésznek szükségképpen át kell látnia a történet pontos ívét, a karakter útját lelki és fizikai értelemben is. A „pick up”-ok hasonló nehézséget tudnak jelenteni, mert a színésznek sokszor „helyből kell magasat ugrania”, a jelenet adott pontján lévő pontos fizikai helyzetét és lelkiállapotát felidéznie. Szeretnénk megmutatni, hogy mekkora a különbség egy azonos jelenet különböző irányokból és távolságokból történő felvételei közt, amelyek gyakran más-más energiabeosztást és játékmódot követelnek a színésztől.

Olyan casting helyzetekre is szeretnénk felkészíteni őket, melyekben minimális tudással rendelkeznek a történetről és a karakterről. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy a hallgatók megismerjék a különböző, forgatásokon előforduló háttérszakmák (első asszisztens, gyártásvezető, felvételvezető, scriptes, másodasszisztens, stb.) feladatkörét, hogy egy forgatásra kerülve magabiztosan tudjanak tájékozódni, a megfelelő embertől kérdezni, hatékonyan együttműködni a filmkészítő stábbal.

Fokozatosan épülő képzés

Így is építettük fel a hat féléven keresztül tartó filmszínész képzést: az alapoktól indulunk, egymásról készítünk portré-felvételeket és ezeket tanulmányozzuk. Néma jeleneteket, „egyszerű” cselekvés-sorokat rögzítünk mozgóképen. A verbalitás ebben a műfajban sokadlagos a tekintet, a gesztusok, a jelenlét után. Az első félévben elsősorban a filmszínészetre való elméleti felkészítésről van szó. Személyes kedvencektől indulunk: minden hallgatót megkérünk, hogy mutasson egy számára fontos, filmes alakítást, egyetlen jelenetet, melyet aztán együtt elemzünk: milyen eszközöket használ a színész, milyen segítséget kap a rendezőtől, az operatortól, a vágótól vagy éppen az írótól. Azaz az ösztönösség felől a tudatosság irányába tereljük a gondolkodásukat. Gyakoroljuk a pontosságot: filmben nagyon fontos, hogy jelekbe tudjon állni a színész, akkor is, ha nem néz oda. Milliméteres pontatlanságok tönkre tehetnek egy felvételt. Erre játékos, akadálypálya-szerű vizsgát készítünk első év végére.

A második évben építjük fel az együttműködést a partnerrel, gyakoroljuk a filmes szerepépítést (nem kronologikus karakterábrázolás) és az energiabeosztást (egy forgatáson gyakran órákon keresztül kell várni egy pár perces felvételre). Felhívjuk a figyelmüket alapvető filmdramaturgiai fogásokra, a filmírás és a filmszínészet közötti párhuzamokra. Év végére közös színházi színészet-filmszínészet vizsgát készítünk, ahol a vizsga során felváltva kell színpadi- és filmszínész eszközökkel élniük.

Harmadik évben a párhuzamos filmrendező osztállyal készítünk közös vizsgafeladatot. Ez a színész hallgatóknak kitűnő alkalom különböző rendezői stílusok megismerésére, a rendező hallgatók pedig színészvezetést tanulhatnak „laboratóriumi” körülmények között. A terv szerint az azévi színpadi vizsgájuk TV-film változatát készítik el a filmrendező-hallgatókkal.

A negyedik évre a filmszínészetet koordináló tanárral az osztály (mintegy mellégyakorlatként) megír egy nagyjátékfilm-forgatókönyvet. Egy olyan szkeccsfilm hozunk létre a színészek aktív közreműködésével, amelyben az osztály minden tagjának számottevő szerepe kell, hogy legyen, és az iskola területén és eszközeivel leforgatható. A negyedik év második felében ez a film le is forog, többek között ezzel vizsgáznak.

II/3. A mesterség tárgyak összevonása

Képzésünk másik fontos újítása, hogy olyan helyzeteket szeretnénk teremteni, amelyek a lehető legjobban modellezik a színházi és filmes működést, magát az alkotófolyamatot, ezért fókuszáltabb vizsgarendet szeretnénk kialakítani. A fő mesterség tárgyakból (beszéd, ének, mozgás, tánc, zenés mesterség) nem tartanánk külön vizsgákat. Ugyanúgy külön órákon tanulják a hallgatók a beszédtechnikát, a hangképzést és a mozgást, ahogyan eddig is. Főleg első évben fontos ugyanis, hogy az alapok ugyanolyan intenzitással rögzüljenek, ahogy ez eddig is történt a korábbi képzések során. Azonban ebben az esetben egy összevont mesterségvizsga lenne, melynek összeállításánál fontos szempont tehát, hogy tartalmazza ezen mozgás- és beszédelemeket, így egy ritmusban történik a tanulási folyamat.

Annyiban el kell, hogy térjen a mesterségvizsga a színházi működéstől (ahol többnyire egy történet elmesélése, vagyis színdarabok megvalósítása a cél, és ahol vannak kisebb és nagyobb szerepek), hogy itt törekedni kell rá, hogy az osztálynak több csoportos, illetve minden hallgatónak szinte azonos súlyú feladata legyen. Ez nem újdonság, hiszen a különböző osztályok mesterségvizsgái eddig is erre törekedtek. Az első évben nem szempont sem egy történet elmesélése, sem egy tetszetős produkció elkészítése, inkább egy kifejezetten a készségekre koncentrááló gyakorlatok sorából álló vizsga-alapanyag összeállítása.

A vizsgákat első évben megszokott módon, zárt körben szeretnénk tartani, hogy ne alakuljon ki túlságosan hamar a visszajelzésekből származó túlzott és téves siker- illetve kudarcélmény. Ezek a jelenségek rossz irányba befolyásolhatják egy-egy hallgató önmagáról alkotott véleményét és szétzilálhatják az osztályközösséget, ugyanis a hallgatók óhatatlanul egymáshoz kezdik mérni magukat, ami természetes és elkerülhetetlen folyamat, azonban amennyire lehet, érdemes elhúzni ennek az idejét. Második évtől már nyilvánosak a vizsgák, de csak az Egyetem hallgatói számára. Harmadik évtől már legalább öt-hat alkalommal szeretnénk eljátszani a vizsgaelőadást már szélesebb nyilvánosság előtt. A vizsgát ekkor már utaztatnánk vidéki helyszínre (ehhez vidéki színházakkal közös megállapodás szükséges), hogy a hallgatók megtapasztalják, hogyan alakul a játék a nézőkkel való találkozás során. Hogyan kell egy előadás utáni megbeszélés tanulságait beépíteni a következő előadásba. Milyen praktikus szervezői feladatokat jelent egy vizsgaelőadás életben tartása, és milyen közegben hogyan lehet a körülményekhez alkalmazkodni, például ha különböző játékterekre kell átalakítani az előadást.

Beszédtechnika

A beszédtechnika nem önállóan funkcionáló tantárgy, hanem a színészi létezés egyik elemeként csatlakozik a színészmesterség képzéshez. Tanítanunk is működés közben kell tehát, ami szükségessé teszi a tananyag összehangolását és az oktató minél gyakoribb részvételét azokon órákon, ahol a hallgatók megszólalnak.

Mindemellett kiemelt szerepe van itt is az alapozásnak és a fokozatosság elvének. Az első tanév a technikai tudás megalapozásáról, tudatosságról, pontosságról kell, hogy szóljon. Ennek egyik terepe a közös óra, ahol a beszédtechnika egyes elemeit tanuljuk, amit aztán az egyéni órán differenciáltan lehet fejleszteni, gyakorolni.

A beszédtechnika alapja a jól működő, stabil rekeszlégzés. Ehhez fontos a relaxáció és az, hogy (a mozgás oktatással párhuzamosan) kialakítsuk a beszédhez szükséges test érzékelést, a lazítás-feszítés tudatosítását, a rekeszizom működésének szabályozhatóságát. A beszédtechnika legérzékenyebb területe a hangadás. Itt mutatkoznak meg a hallgatók egyéni adottságai, személyiségvonásai és a napi idegállapot a leglátványosabban. Olyan technikát kell tehát kialakítani, aminek alapja a lazítás, illetve a feszültség elengedése. Ám emellett fontos megtanulni, hogy mi történik, ha színpadi veszekedés során kiabálni kell, vagy épp ellenkezőleg, hogyan működik a jólvivő, halk beszéd, mégpedig nagy térben. Általánosan nézve a kiejtés az érthetőség alapja. A hallgatók hozott beszédállapota, tanultsági foka határozza meg, hogy heti hány alkalommal kell találkozniuk a logopédussal. Bizonyos esetekben javasolt a fogszabályzás, mert anélkül nem lehet hosszú távú eredményt elérni. Végezetül fontos a beszédritmus tanítása, a magyar nyelv ugyanis kezdi elveszíteni sajátosságos, fokozottan ritmikus voltát. A színésznek nem szabad átvennie ezt a lebutított beszédet, meg kell tanulnia a magyar nyelv lüktetését, hogy aztán abból kilépve egy-egy mai figura megszólalásában eszközként tudja használni az ellenkezőjét.

A különböző beszéd módok nehezen elválaszthatóak egy-egy karaktertől vagy idegállapottól és szituációtól, ezért a beszédtechnika is közvetlenül csatlakozik a színészmesterség tárgyhoz. Itt is fontos a fokozatosság és lépcsőzetesség elve, tehát célszerű, ha a beszédtechnikai feladatok nehézsége együtt fejlődik a színészi feladatok nehézségi fokával. Minden hallgató más adottsággal érkezik, ezért az egyéni foglalkozások, személyre szabott feladatok mellett dolgoznak közösen, csoportosan a beszédtechnikán.

Művészi beszéd

A művészi beszéd a beszédtechnikai tudásra épül, ahhoz csatlakozik. A tananyag összeállításánál antik szövegek, nagyobb lélegzetű klasszikus monológok, formailag rétegzettebb kortárs szövegek kerülnek kiválasztásra. Érdeemes az elméleti tanárokkal együttműködésben olyan anyagot válogatni, amely a legkülönbözőbb nehézségi fokozatokkal a legváltozékonyabban ajánl szövegtípusokat a hallgatóknak. Az összetettebb szerkezetű szövegek értelmező előadása mellett kiemelten fontos a zeneiséghez, a vers, rap, slam műfajokhoz köthető feladatok megjelenése és gyakorlása, illetve a pódiumművészethez, a felolvasószínházi bemutatókhoz kapcsolódó előadói kihívások megismerése.

Ének – Zene – Hangképzés

Az ének és a zeneiség, a zeneelmélet alapjai, illetve a zenetörténeti tanulmányok hangsúlyosan fontos részét képezik a színészképzésnek. Szeretnénk a hallgatókat arra ösztönözni, hogy legalább egy hangszeren tudjanak magabiztosan játszani, és ebben minden támogatást meg kell adnunk nekik (zenetanárok, különórák, hangszer).

Az egyéni hangképzést a korábbi, hagyományos módon képzeljük el, különórákban, személyre szabott feladatok formájában. Azonban külön énekvizsgák nélkül.

A szakmai tanár a mesterségvizsga részeként előadott dalok és a féléves teljesítmény alapján értékeli a hallgatót.

Mozgás

A mozgásos készség és képességfejlesztés célja a mozgás és tánctехnikai alapismeretek elsajátítása, a mozgáskoordináció, mozgásdinamikai differenciáltság, a ruganyosság, téri orientáció, a zeneiség, ritmika, az erőnlét és állóképesség fejlesztése, valamint az atletikus, akrobatikus mozgásszótár bővítése.

A képzés során hangsúlyt kap a kötött mozgásformák és rövidebb-hosszabb koreográfiák megtanulása. A mozgásmemória fejlesztésében a kinesztetikus, érzeti emlékezés, a testrészek egymáshoz való viszonya és kapcsolatai, a mozgás zeneisége és a téri viszonyulás állnak.

Az oktatásban figyelem irányul a helyes testtartás kialakítására és a mozgáskivitelezés esztétikumára. Bármilyen összetett mozgásformát is végez az ember, soha nem kaphat minden izomcsoport egyenlő mértékű terhelést. Vannak jellemzően elhanyagolt területek, a nem tónusban tartott izom pedig képtelen jól reagálni akár a megszokott, akár egy-egy rendkívüli terhelésre. A prevención túl tehát fontos a megfelelő alapozás: a saját test kontrollálása és a másik test tudatos használata.

A hallgatóknak jártasnak kell lenniük különféle táncstílusokban, mint a néptánc, a modern- és kortárcstánc, a társastánc vagy hasznos a sztepptánc alapjainak elsajátítása. A fizikai erőt és az állóképességet a tudatos izomhasználatra és pontos anatómiai ismeretekre épülő funkcionális erősítéssel alapozzuk meg és fejlesztjük. Erre épülnek a rizikós, energikus mozgások gyakorlása (zuhanás, esés, elkapás, ugrás, akrobatikus elemek vagy kaszkadőr alapmozgások).

A képzés középpontjában a tematikus fejlesztés, a figyelem irányítása, a mozgás kreatív, önkifejező folyamata és ezen keresztül a technikai fejlődés áll. A mozgásos képzés csoportos formában történik, ugyanakkor lehetőség van az igény szerinti egyéni fejlesztésre.

Alkalmazott színház

Egy félév erejéig szeretnénk az alkalmazott színházat beemelni a színészkutatásba. Ez alatt a gyűjtőfogalom alatt az olyan, nevelési céllal készülő, a színház hagyományos keretein kívül létrejövő színházi projekteket értjük (beavatósínház, tantermi előadás, TIE előadás, fórumszínház, színházi társasjáték, vagy olyan színházi előadás, amihez felkészítő és/vagy feldolgozó foglalkozás társul), melyek beilleszthetők a tanrendünkbe. Egy ilyen előadás nem elsődlegesen művészi céllal készül, hanem egy adott korosztály vagy pontosan definiált csoport gondolkodását, érzékenységét szeretné fejleszteni egy-egy emberi vagy társadalmi problémával kapcsolatban (például a felelősség, a szabadság, az identitás témájában.) Függetlenül attól, hogy az egyes alkalmazott színházi műfajokban milyen mértékben vonódnak be a nézők (a beszélgetéstől a közös játékig), a hallgatóknak alapvető drámapedagógiai ismeretek, konvenciók elsajátítására van szüksége. E műfajokban a hallgatók tapasztalatot szerezhetnek arról, hogy az előadás vagy a foglalkozás során hogyan szólítsák meg, hogyan bírják együttgondolkodásra és akár közös improvizációra a résztvevőket. Egy ilyen program létrehozása és működtetése önismeretet, nagymértékű rugalmasságot, nyitottságot és kreativitást kíván a hallgatóktól, de legfőképp egy újfajta, közvetlen kommunikáció

elsajátítását a résztvevőkkel. Valamint az sem elhanyagolható tény, hogy adott esetben olyan nézőkkel találkozhatnak és részesíthetik őket színházi élményben, akik körülményeik vagy érdeklődésük okán soha nem kerültek volna ennek közelébe.

Nyelvek

Szeretnénk komoly hangsúlyt fektetni az idegennyelvi képzésre. Mivel terveink szerint a harmadik év után már nemzetközi vizsgát készítenek a hallgatók, fontos, hogy az osztály magabiztos nyelvtudással tudjon részt venni a munkában. Ezért érdemes lehet bizonyos tárgyakat angol/német nyelven oktatni vendégtanár közreműködésével, illetve heti három alkalommal nyelvórát beiktatni a képzésbe.

II/4. Elméleti tárgyak és gyakorlati órák

Következő javaslatunk lényege, hogy az elméleti törzsanyagot alkotói szempontból, konkrét problémafelvetéseken keresztül ismerjék meg a hallgatók. Legyenek tantárgyak, amik az osztályfőnökökkel egyeztetve az aktuális mesterségvizsga anyagához kapcsolódnak. Nemcsak az fontos, hogy ugyanahhoz a témához más-más megközelítésből kapjanak információkat a növendékek, hanem az is, hogy megértsék, hasonló gondolatok, kérdések tisztázandók minden alkotófolyamatban.

Az osztatlan színészképzés tanulmányi félévekre épülő rendszerében az elméleti óránál is hangsúlyozni szeretnénk a törzsanyagok 3+2 éves felosztását. Vagyis a harmadik év végére teljesíteni kell a mintatantervben erre az időszakra súlyozott kötelező órákat. A szabadon választható órákat pedig inkább az utolsó két évben jobb felvenni. Érdemes elgondolkodni a BA és MA viszonylat bevezetésén a színművész szakon. Hosszabb távon a három éves időszak lezárható és elismerhető kell legyen, a régi kaposvári főiskolai képzés mintájára.

A színész szak gyakorlatorientált, osztályközösségben zajló képzésében a teljesítendő kreditek száma 10 félév alatt 300 kredit. Ebből az elméleti tárgyak nagyjából 70 kreditet tesznek ki, beleértve a szakdolgozati konzultáció 20 kreditjét is. Harmadik év végére legalább 50 kredit teljesítése lenne a cél, így a diplomamunka kidolgozására és a szabadon választható órák felvételére inkább a negyedik év elejétől kerülne sor.

A negyedik és az ötödik év gyakorlatos színházi munkáját a szakmai alapok újragondolására, adott esetben a pályakép kiszélesítésére, doktori felvételi előkészítésére szánt elméleti órák felvételével egészíthetnék ki a hallgatók.

Az elméleti óráknak a színészhallgatók gondolkodásában egy lehetséges előadás létrehozásának szempontjait kell előhívniuk. A történeti tárgyú ismereteket közvetítő szemináriumok éppúgy művészeti alkotásra kell ösztönözzenek, mint a kortárs színházi előadásokat tárgyaló kurzusok vagy a műelemző órák. Az elméleti tárgyak mozgósítják az intellektuális képességeket, hogy a hallgatók komplex kérdés- és problémafelvetéseken keresztül kritikai módon járuljanak hozzá a közös alkotáshoz. A drámaszövegek szoros vagy dekontextualizált olvasása nemcsak a szerepértelmezést segítheti, de inspirálja a tér megformálását, a közönséggel való kapcsolat kialakítását, a rendezői koncepció színészi játékban történő közvetlen bemutatását.

A szak mintatantervében rögzített elméleti tantárgycsoportok elnevezései közül hármat bővítenénk:

- *Rendezői stílusok és a színészi játék módszertana*
- *Művészettörténet, színházesztétika*
- *Színpad- és jelmeztörténet, vagy színpadi látvány*

Lényeges az általános tantárgycsoport-elnevezések használata helyett a tantárgyi adatlapok konkrét címeket szerepeltetni az órarendben. Szeretnénk, ha a meghirdetett órák címadásaikban egy-egy izgalmas és körülhatárolt problémára fókuszálnának mind a dráma-, mind a színháztörténeti stúdiók körében. Tanároktól függően olyan témakijelölésekre és néhány mondatos tanrendi ismertetésekre gondolunk, melyek eleve sokoldalúnak tételezik a színházi és filmes alkotásfolyamatokat, és egyfajta fogalmi gondolkodásmód kialakítását célozzák a színészhallgatóknál.

A szorgalmi időszakban a gyakorlati órák vizsgabemutatóira való felkészülést segítve szeretnénk az elméleti tárgyak egyes témáit a gyakorlati képzés célkitűzéseivel összeegyeztetni. Elképzelésünk szerint az elméleti vizsgák még a szorgalmi időszakban, december, illetve május első hetében lezajlanának. Innentől csak ismételt javítóvizsgára lenne lehetőség január, illetve június végéig. Vagyis az elméleti órákat érintően két héttel rövidebb lenne az őszi és a tavaszi szorgalmi időszak, viszont ennek arányában az első három tanévben október és március végén tömbösített tanulmányi nap(ka)t rendeznénk, ahol az elméleti

tanszék oktatóinak és a doktoranduszoknak 20 perces tematikus előadásaira és azok megvitatására kerülne sor. A harmadik év második félévének tavaszi szimpóziumán ezeket a prezentációkat már az osztály hallgatói tartanák, teljesítményük pedig beleszámítana az év végi zárójegyeikbe.

A kisebb létszámú osztályközösségben zajló órák mellett támogatjuk a közösségben, nagyobb létszámú elméleti előadásokon való tanulást, melyeken a színészhallgatók más, rendező-, dramaturg-, drámainstruktor osztályokkal, vagy a Film- és Médiaintézethez tartozó szakok hallgatóival együtt vesznek részt. Ezek a vegyes összetételű tanórai csoportok évfolyamoktól függetlenül is létrejöhetnek.

A hallgatóknak magukban is ki kell alakítaniuk egy elméleti horizontot, ahol elhelyezik, rendszerezik az ismereteket. Egy intellektuálisan érzékeny és kritikus attitűd elsajátításával megkülönböztethetővé válnak számukra a lényegi és a járulékos tudáselemek. Kialakul a közös nyelvhasználat, ami a rendező- és dramaturg szakosok párbeszédére is ösztönzőleg hathat, de elsősorban alapot ad az osztály munkájában a színpadi összjáték útkereséseinek.

II./5. Egységes tanrend és a képzési területek kapcsolódási pontjai

Nagyjából megalakulása óta folyamatos az oktatási reform a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, és ez így természetes. Az állandó átalakulás, a változások egy dinamikus párbeszédre utalnak diákok és tanárok, pedagógiai egységek és az Egyetem vezetése között. Ehhez a párbeszédhez szeretnénk egy átfogóbb oktatásszervezési ötlettel csatlakozni.

A törekvésekben összehangolt intézetek a tudásátadás strukturális, formai megújulásában eredményesek. Az intézményi működés, az oktatás szabadságfoka azonban még növelhető. Ennek érdekében javasoljuk a szemeszterenként nyilvánosan meghirdetett egységes tanrend és órafelvétel bevezetését. A féléveket nyitó kurzusok szabad átjárását biztosítanak a hallgatóknak a szakok és az intézetek között. Tervünk ennek a nyílt oktatási formának kiterjesztését célozza.

Az őszi-, illetve a tavaszi szemeszter elején a szervezeti egységek,

- a Színházművészeti Intézet,
- a Film- és Médiaintézet,
- és az Elméleti és Művészetközvetítő Intézet

egységes tanrendben közzéteszik (online és print) az intézetekhez tartozó szakok vagy képzési formák tanegységek szerinti kreditkövetelményeit és az indítandó kötelező és szabadon választható tanórákat. Ezek alapján a hallgatók az elektronikus tanulmányi rendszerben összeállítják a félévüket.

Természetesen a szűkebb értelemben vett szakmai tárgyak továbbra is kötelezőek maradnának, azonban számos tantárgy esetében a választható órák nagyobb szabadságot jelentenének a hallgatóknak, illetve találkozási pontként is szolgálnának különböző szakok tanulói számára. (Ez a lehetőség eddig is fennállt a mintatantervben, de gyakorlatban eddig mégsem valósult meg.)

Javaslatunk nem a kötelező és a szabadon választható tárgyak arányában jelent újítást, hanem a félév meghirdetésében, előzetes kommunikálásában, amit fentebb, a *Tanmenet* részben kiindulási pontként már kiemeltünk. Emellett továbblépést jelent az önálló órafelvételi lehetőség tekintetében. Az önálló órafelvétel a kötelezően teljesítendő szakmai tantárgyakra éppúgy igaz, mint a szabadon választható órákra. Ez nem pusztán adminisztrációs gesztus: a hallgatóknak át kell látniuk az oktatási kritériumokat és az ahhoz kapcsolódó kínálatot, érzékelniük kell ezek arányait, és meg kell találniuk a saját rendszerező szerepüket, hogy az évek során javaslatot tudjanak tenni tartalmi vagy szerkezeti változtatásokra.

Röviden összefoglalva: ha például egy elsős színész kezébe veszi a tanrendet, először megkeresi a Színházművészeti Intézet alatt a színművész szak akkreditációs leírását és a 10 félévre lebontott mintatantervét. Ezek után a szakhoz tartozó kötelező szakmai tárgyakat nézi át, amik közül felveszi a mintatantervben első félévre javasolt tantárgycsoportok szerint meghirdetett kurzusokat. Majd ugyanezt teszi az Elméleti és Művészetközvetítő Intézet kötelező tárgyaival is, és végül átolvassa az intézetek szabadon választható kínálatát, olyan órákkal, amikre egyformán járhat felső- és alsóéves, színházas és filmes hallgató is. Itt már érdemes figyelnie a tantárgy meghirdetett időpontját is, nem ütközik-e valamelyik kötelező órájával. A szabadon választható órák aránya minimalizálva van a tantervben, de felső határ nincs megszabva. Lehet széles a féléves ajánlat, de ha egy tárgy nem vonz meghatározott számú hallgatót (például szeminárium esetében 6 fő), akkor nem kötelező elindítani.

Tisztában vagyunk azzal, hogy milyen munkát jelent ez az Intézetek közötti órarend egyeztetésben, de úgy gondoljuk, a kidolgozásra jövő őszig van még elég idő. Ám ha ez még várat is magára, a mintatantervet és a szakleírást minden beiratkozó hallgatónak meg kell kapnia.

III. A FELVÉTELI MENETE

1. forduló

A felvételre való jelentkezés feltétele egy maximum 60 másodperces videó elkészítése és beküldése, amiben a felvételiző bemutatkozik, mond néhány szót a motivációjáról, esetleges szakmai előéletéről és érdeklődési köréről.

Az első forduló napjain a korábbi gyakorlatnak megfelelően délelőtt és délután is kb. 15-15 fő tud bemutatkozni. Az egyéni felvételt megelőzi egy körülbelül 10 perces eligazítás a napi menetről, majd egy 45 perces csoportos bemelegítés (mozgásfeladatok és improvizációk), ami egyrészt mozgás felmérés, másrészt segít a felvételizőknek a stressz levezetésében és előkészíti őket a további feladatokra. Ezután következnek az egyéni feladatok, amelyekhez alkalmanként lehetőség van a várakozók közül behívni valakit, hogy ébren tartsuk a kintiek figyelmét és a benti felvételizőt interakcióba hozhassuk másvalakivel, ha a helyzet úgy kívánja.

Az egyéni felvételi egy szabadon összeállított, „belépő” etűddel kezdődik, amelynek ideje maximum 3 perc. Ez lehet saját szöveges, esetleg énekes megnyilatkozás vagy éppen némajáték, egy olyan kitalált szituáció, rövid geg, ami láttatja a felvételiző előadói fantáziáját, kifejezi a személyiségét és amihez semmilyen külső technikai segédlet nem szükséges.

A vizsga nagyobb felében szeretnénk meghallgatni a hozott verseket és monológokat, amelyeknek elvárt mennyiségét szeretnénk leszűkíteni 5 versre, 3 monológra és mindössze 1 dalra, amit acapella vagy saját hangszeres kísérettel tudnak előadni a jelentkezők. A felvételi kiírásban szeretnénk segítséget adni a felvételizőknek, hogy olyan választott anyaggal jelenhessenek meg, amelyből a lehető legtöbb kiderül róluk.

Az eredményhirdetés után a továbbjutóknak rögtön eligazítás következik a második fordulóról, illetve esetenként javaslatokat is tennénk nekik, amennyiben nem tartunk elég szerencsésnek egy-egy választott irodalmi anyagot. A második fordulóra a továbbjutóktól egy újabb 1 perces bemutatkozó videót kérünk, amelyben szeretnénk más nézőpontból megtudni róluk dolgokat, mint az első alkalommal.

Az első fordulón maximum 150 ember jut tovább.

2. Forduló

Az első fordulóhoz hasonlóan délelőtt és délután is körülbelül 15-15 jelentkező meghallgatását célozzuk be. A felvételi ismét csoportos bemelegítéssel kezdődik, amely mozgásfeladatok mellett csoportos improvizációs gyakorlatokból áll.

Ezután következik az egyéni megmérettetés, amely során már a teljes tanári kar előtt mutatkoznak meg a jelentkezők az esetenként módosított felvételi anyagukkal. A mozgás-, ének- és beszédtanárok ezen a fordulón külön értékelést tudnak adni a felvételizőkről. Minden jelentkező bejövetele előtt levetítjük az általa készített második bemutatkozó videót.

A második rostára szeretnénk kérni a jelentkezőktől egy „karakterfotót”, amelyet szintén a két forduló között készítenek el és amelyet a bemutatkozó videó után vetítünk ki. Ennek a feladatnak a lényege, hogy figyeljenek meg egy tetszőleges konkrét személyt, majd az alapján próbáljanak a „bőrébe bújni”, és minél realiztikusabban megjeleníteni egy fotón a karaktert. Keressenek hozzá illő ruhát, tárgyakat és környezetet, hogy a fotón egy hiteles, valószerű alak tudjon megjelenni. (A továbbjutóknak a harmadik rostán majd újabb feladataik lesznek ezzel a karakterrel kapcsolatban.)

Továbbá ezen a rostán már kísérettel szeretnénk hallani egy szabadon választott dalt, viszont szeretnénk lehetőséget teremteni a jelentkezők számára, hogy elgyakorolhassák azt egy korrepetítorral a várakozás alatt. (Amennyiben a felvételiző tudja magát kísérni valamilyen hangszeren, ez nem szükséges.)

A második fordulón maximum 50 fő jut tovább.

3. Forduló

Javasolt időpont: 2021. június 19-től 27-ig, ami nem ütközik az érettségivel és szabad a kollégium a vidéki jelentkezők számára.

Forgatás

Június 19-20-án minden felvételizővel 30 percet forgatunk. Az eredmény egy rövid, vágás nélküli snitt, amelyben a felvételizőnek egy rövid jelenetet kell közeliben eljátszania. A felvételiztető tanár egy rendőrségi kihallgatási szituációt játszik a kamera mögül, az

aspiránsnak 4-5 mondata lesz, hogy a rövid, 30 perces forgatáson ne lehessenek szövegproblémái. A cél, hogy a felvételiző arcát megfigyelhessük kamerán keresztül, felmérve, hogy milyen érzékkel közelít a filmszínészi feladatokhoz, és hogy mennyire fotogén. A harmadrosta végén, az egyéni gyakorlatok elején mindenki videóját levetítjük.

Beszélgetés pszichológussal

Erre a két napra szeretnénk időzíteni egy körülbelül fél órás egyéni elbeszélgetést, amelyben a jelentkezők egy pszichológus szakértővel találkoznak, aki felméri a pszichés állapotukat, alkalmasságukat. Ezeknek a beszélgetéseknek a tapasztalatait már a felvételi alatt hasznosnak tartjuk.

A forduló további menete

A harmadik forduló további napjaiban négy 10-12 fős csoportba osztjuk a jelentkezőket. Szeretnénk a feladataikat a korábbi gyakorlatban bevett realista, kétszereplős jelenetekről tovább bővíteni, ezért 3-4 fős stilizált jelenetek létrehozását is kezdeményezzük, valamint a második forduló "karakter fotóit" is szeretnénk életre kelteni, interakcióba hozni egymással improvizációs feladatokban.

Realista jelenetek

(rövid, 1-2 oldalas jelenetek, illetve jelenet részletek, a lényeg, hogy körülbelül 3 perces jelenetek szülessenek belőlük)

Elvárások

1. Az átélés, „intim” őszinteség, eszköztelenség, természetesség legyenek hangsúlyosak.
2. A jelenet azon részében, amit kiválasztunk, történjen legalább egy jelentős fordulat lehetőleg mind a két szereplő részéről.

3. Életkorban legyenek azonosak vagy legalább megközelítőleg azonosak a felvételizők életkorával.

Feladat:

Az átélés, a természetes és eszköztelen játékmód keresgélése

Szélsőséges idegállapotok és érzelmek közvetítése

Szövegértés, helyzetelemzés

Partnerrel való közös munka

Az instrukciók értelmezése

Stilizált jelenetek

(3-4 szereplős jelenetek, de akár az egész „kiscsoport” együtt dolgozhat rajtuk)

Abszurd, absztrakt, groteszk, szürreális, posztdramatikus jelenetek

Feladat

Teatralitás, játékoság, humor, kreativitás, muzikalitás, mozgás

Csapatmunka

Rendezői készségek

Karakterjelenetek

Az általuk hozott karakterek helyzetbe hozása szabad vagy irányított improvizációban.

Feladat

Külső és belső karakterjegyek megfigyelése, elemzése, ábrázolása

A kiválasztott és közösen fejlesztett karakter egy hétköznapi cselekvésének dokumentarista
ábrázolása

Közös jelenetbe építés

Jelmez, kellék, maszkhasználat

IV. AZ OSZTÁLY

Csoportdinamikailag jól bevált létszám a 12 fő a színházi gyakorlatban. Ekkora csoportnál még létre tud jönni egy személyesebb légkör, ami elengedhetetlen feltétele a jó színháznak, tehát esetünkben a közös tanulásnak és a tanításnak is. Nem mellesleg az Egyetem pillanatnyi teremkapacitása sem enged meg nagyobb létszámot. Gondolnunk kell az egyéni feladatok gondozására, illetve egy igazságos, a szociális helyzetet figyelembe vevő tanulmányi eredményhez kötött ösztöndíj-rendszerre, amely reményeink szerint elérhetővé válik az osztály esetében. Valamint arra, hogy az osztály minden tagjának magyarországi és külföldi gyakorlati helyzeteket kell teremteni és utána el kell helyezkedniük a pályán.

Milyen egy jó közösség és milyen eszközökkel válhat azzá? Mitől lesz jó egy közösség?

Mivel a színházi lét leginkább közösségi munkán alapul kiváltképp egy színészosztály esetében, ahol viszonylag kis létszámú a csapat, ezért fontos figyelni annak felépítésére és belső működésére. Minden eszközzel törekedni kell rá, hogy kialakuljon és fejlődni tudjon a közösség, mert ez fogja meghatározni a többéves közös munka minőségét.

Egy jól működő közösség olyan összetartó- és húzóerő, amely alázatra és önzetlenségre tanít. A személyiség egy jó közösségben ki tud bontakozni, amennyiben ott állandó visszajelzéseket és visszacsatolásokat lehet kapni és adni. Egy jó közösség, amiben mindenki pontosan tudja a dolgát és teszi is, barátságos hangulatú, és ezért inspiráló erővel bír. Ehhez nekünk, a közösséget vezető oktatóknak világosan megfogalmazott, teljesíthető mértékű feladatokat kell adnunk, és azt következetes számonkéréssel, előre lefektetett módszereken keresztül kialakult rendszerben a hallgatók számára is érthető módon kell közvetítenünk.

Ha világos a cél, ha mindenki számára elfogadottak a játékszabályok, és a közösség minden tagja alapvetően szeretne nehéz (de nem lehetetlen) feladatokon kitartóan dolgozni, különböző módszereket kipróbálni, egyéni és közös kihívásokon keresztül jobban megismerni önmagát és a világot, akkor nagyon messzire lehet jutni, és komoly szakmai utat lehet bejárni.

Szándékunk, hogy az osztályokban óhatatlanul létrejövő versenyhelyzet kialakulását minél hosszabb ideig visszatartsuk, illetve hogy minél felkészültebben engedjük külső munkára a hallgatókat. A külső munkák, amelyek megtalálhatnak egy-egy diákot, nem szolgálják ezt a célt, és könnyen megbontják az osztály belső egyensúlyát, ezért az első két évben nem áll nyitva ennek a lehetősége a hallgatók számára. Ezt a hallgatói szerződésben is rögzíteni

szeretnénk, hogy később ne alakulhassanak ki vitás helyzetek ezen a téren. Az ilyen esetek nehéz döntési helyzetbe állíthatnak diákokot és tanárt is, ezért szándékunk előre lefektetni ezt a szabályt. Fontosnak tartjuk, hogy az első két évben az egyetemen megszerzendő tudás minden esetben előnyt jelentsen más alkalmi lehetőségekkel szemben.

Pszichológus csapat bevonása a közös munkába

Lényeginek tartjuk a megfelelő színészi alapállapot elsajátítását, amely nyitott, érzékeny, kiélezett, ugyanakkor fontosnak tartjuk egy olyan mesterségbeli szint elérését, amiben a színész képes tudatosan irányítani a testét és a lelkét, „lezárni” egy-egy szélsőséges állapotot, megőrizni saját lelki egyensúlyát és fizikai épségét, hogy se balesetet ne szenvedjen egy hirtelen gesztus miatt, se lelki sérülés ne érje. Szeretnénk ennek érdekében a szakmai képzés mellett rendszeres pszichológiai felügyeletet a hallgatók számára, ez a szorgalmi időszakban havi egy mentálhigiénés napot jelent (körülbelül 6-8 óra időtartamban). Lehetőség szerint alkalmanként legalább két szakember/csoportvezető részvételével a hallgatók olyan komplex programon vesznek részt, mely önismereti játékokból, pszichoedukációs interaktív előadásokból (infó a mentális zavarokról, addikciókról, énvédő- és megküzdő mechanizmusokról, családi rendszerekről, pszichoszexuális fejlődésről stb.) és zárásként encounter jellegű csoportból áll.

Ezen alkalmakkor a hallgatók lehetőséget kapnak belső folyamataik, élményeik, reakcióik más nézőpontból történő megvizsgálására, tudást e folyamatok megértésére, átgondolására és segítséget az esetlegesen hosszútávon fennmaradó problémák megoldására.

A napzáró encounter-csoport az „itt és most” jelenségeiben láttatja az osztályban mint közösségben és az egyéneken zajló tudatos vagy tudattalan folyamatokat. Itt bárki megszólalhat, vagy aki nem, abban is mehetnek a monológok, pereghetnek a képek. Lehet, hogy más mondja ki helyette, lehet, hogy csak később tudatosodik vagy csak felkelti benne az érdeklődést a más szintű látásra, megértésre, a jelenségek, vagy a problémák differenciálására.

A koncepció kialakítását és a konkrét pszichológusi munkát egy szakemberből álló team végzi, melynek tagjai:

Hegedűs Attila pszichológus, pszichodramatista, színházterapeuta, családterapeuta

Hoffmann Kata klinikai szakpszichológus, krízisintervenció tanácsadó szakpszichológus, színházterapeuta, családterapeuta jelölt

dr. Szemelyácz János addiktológus, pszichiáter, pszichoterapeuta, szupervízor, coach, ELTE c. egyetemi docens, PTE c. egyetemi docens

Testtudat / Életmód

A hallgatóknak lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerjék fizikai adottságaikat és határaikat, képesek legyenek óvni és karbantartani testüket és hangjukat. A helyes testtartás, a biztonságos nyújtás, lazítás, erősítés technikái, tehát a testtudat és a tudatosabb, egészségesebb életmód a színészhallgatók életének részévé kell, hogy váljon. A megerőltetés, illetve túlterheltség elkerülése és megelőzése, valamint a stresszhelyzetek oldásának technikái is alapvető fontosságúak, amelyek még az étkezéssel és pihenéssel, relaxációs és meditációs technikákkal is szoros összefüggésben állnak.

Gasztroenterológus és dietetikus tanácsadást, valamint relaxációs és meditációs technikák alapos és széleskörű ismeretét kell biztosítanunk. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy a hallgatóktól elvárt karbantartott fizikum ne alakulhasson testképzavarrá.

Javasoljuk egy egyetemi menzarendszer kialakítását, hogy a hallgatóknak legyen lehetőségük a rendelkezésükre álló szabadidőben kulturált körülmények között az egészséges étkezésre.

Az egészséges életmód érdekében az alkohol- és drogfogyasztással kapcsolatban nem tolerálható számunkra semmi olyan fizikai vagy szellemi állapot, amely tudatmódosító szerek fogyasztásából fakadóan nehezíti vagy ellehetetleníti az órai munkát. Az órai részvétel ilyen szerek hatása alatt egyrészt kérdéssé teszi az órán megszülető állapotok forrását és hitelességét, másrészt komoly balesetet okozhat.

A hallgatók biztonsága

A folyamatos pszichológusi jelenlét és támogatás mellett szakmai minimumnak tartjuk, hogy készüljön egy olyan etikai kódex, amely tartalmazza a hallgatók jogait, az oktatók felelősségét, és amely írásban rögzíti mindazokat a morális és etikai alapokat, amelyek védelmet és biztonságot nyújthatnak a hallgatóknak.

Az egyetem vezetőségének és a tanároknak a felelőssége olyan légkört teremteni és ápolni, amelyben nincs helye sem félelemnek, sem bizonytalanságnak, sem a tanári pozícióval való visszaélésnek. Különös tekintettel a fizikai vagy verbális agresszióra vagy bármilyen abúzusra, amely tévesen értelmezett hatalmi helyzetből való visszaélésből ered. Még a kétoldali megegyezésen alapuló tanár és diák között kialakuló intim viszony is veszélyezteti az érintettek és a közösség belső egyensúlyát és munkáját.

A hallgatóknak ismerniük kell hallgatói és az állampolgári jogait, és ehhez minden támogatást meg kell adni. Éppen ilyen fontos tisztázni a hallgatók kötelességeit is. Mindez a tanári karra éppúgy értendő.

V. TANTÁRGYAK – OKTATÓK

A következőkben szeretnénk felsorolni, hogy a képzést mely oktatók közreműködésével képzeljük el. Ez a szakmai anyag az ő jóváhagyásukkal és véleményezésükkel kerül nyilvánosságra.

Mesterség tárgyak

Színészet (Film és Színház): Bodó Viktor, Szamosi Zsófia, Gigor Attila

és Ascher Tamás, Hajdu Szabolcs, Keresztes Tamás, Láng Annamária, László Zsolt, Schilling Árpád, Tilo Werner, Zsámbéki Gábor, egy-egy kurzus erejéig és mint a hallgatók szóló projektjeinek lehetséges mentorai

Beszédtechnika: Papp Márta

Művészi beszéd: Ötvös András, Szamosi Zsófia

Mozgás: Gál Eszter, Téri Gáspár

Tánc: Duda Éva

Zene: Kákonyi Árpád, Matkó Tamás

Ének: Bagó Gizella

Alkalmazott színház (Drámapedagógia és Színházi nevelés): Gyombolai Gábor, Takács Gábor

Elméleti tárgyak

Magyar dráma- és színháztörténet: Kárpáti Péter, Parti Nagy Lajos, Tasnádi István, Závada Péter

Egyetemes dráma- és színháztörténet: Földényi F. László, Jákfalvi Magdolna, Karsai György, Upor László

Rendezői stílusok és a színészi játék módszertana: Jákfalvi Magdolna, Rácz Attila, Székely Gábor

Műelemzés: Róbert Júlia, Szabó-Székely Ármin, Turai Tamás, Veress Anna

Filmtörténet, *filmesztétika*: Nagy V. Gergely, Németh Gábor, Szöllősi Barnabás

Művészettörténet, *színházesztétika*: Pálfalusi Zsolt, Radák Judit, Rácz Attila

Színpad- és *jelmeztörténet*: Antal Csaba, Ágh Márton, Balázs Júlia, Kiss Beatrix, Nagy Fruzsina, Verebes Zoltán

Életút-program

Minden hónapban meghívunk egy színészt, színházi- vagy filmes szakembert, hogy tartson személyes hangvételű beszámolót szakmai életútjáról. Az előadás után kérdésekkel lehet folytatni a programot.

A meghívott előadó életének legfontosabb fordulatairól, legnehezebb döntéshelyzeteiről számol be, külön kitérve arra, hogy mikor milyen érvekkel hozott meg egy-egy nehéz döntést, és annak milyen következményei voltak. Például: hogyan egyeztethető össze egy kiegyensúlyozott családi élet egy olyan szakmával, amely időbeosztását és munkavégzési hőfokát is figyelembe véve extra nehéz helyzeteket teremt?

Ezek a beszélgetések segíthetnek a hallgatóknak egy egész életpályát látva pontosabban megvizsgálni az egyes döntések súlyát. A pálya nehézségeivel való küzdelmekhez stratégiai irányokat is láthatnak. Személyes megközelítésből fedezhetnek fel szakmai kérdéseket és megoldásokat.

VI. FÉLÉVES BONTÁS

1. ÉV

1. félév: szeptember 1.-január 31.

- Kurzushét (a félév első hetében)
- Az elméleti és gyakorlati órák megkezdődnek. Az elméleti órák az osztályfőnökökkel egyeztetett témákban kerülnek a tantervbe. A színpadi mesterségórákon ebben a félévben kitűzött cél az **egymás megismerése és az alapfogalmak tisztázása**, majd a félév feladatai: az **élmény- és éngyakorlatok, alapvető helyzetgyakorlatok, néma és szöveges improvizációs gyakorlatok és próbatechnikák elsajátítása.**
- A filmes órákon: filmek elemzése különböző szempontok alapján, a **filmszínészetre való elméleti felkészítés.**
- Az elméleti vizsgák december első hetében történnek.
- Január hónap végén lezajlik a szaktárgyakkal (beszéd, mozgás, ének) összevont színpadi színészmesterség vizsga. A filmszínészet tárgyból ebben a félévben nincs vizsga, értékelés az órai teljesítmény alapján.

2. félév: február 1.-június 28.

- Kurzushét (február első hetében)
- Február második hetében megkezdődnek az elméleti és gyakorlati órák. Az elméleti órák egy része az osztályfőnökökkel egyeztetve kerül a tantervbe. A színpadi színészmesterség órákon a **karakterépítés** és a szóló projektek létrehozása kezdődik, amelynek során a hallgatók személyre szabott feladatot is kapnak. (**Monodráma készítés, rövidfilm írás vagy egyéb saját projekt elkészítése** a feladat. Itt a cél leginkább az önállóság, a saját elképzelések fejlesztése. Ezek a szóló anyagok ebben a tanévben még nem kerülnek bemutatásra.)

- A filmes órákon a hallgatók fotóportrékat **készítenek egymásról, és egyszerű, néma gyakorlatokat végeznek kamera előtt. A cél a filmes jelek, irányok megismerése.**
- Az elméleti vizsgák május első hetében lezajlanak.
- A szaktárgyakkal összevont színészmesterség vizsga és a filmes „akadálypálya-vizsga” május végéig lezajlik.
- A tanév utolsó 3-4 hetében közös munka a rendező hallgatókkal, a rendező osztállyal egyeztetett témában.

Nyári program

- Leköltözés – alkotótábor, megismerni valamely magyar vidéki település közösségét és működését. Résztvenni a hétköznapijaiban és hozzátenni a közösség kulturális életéhez.
- Önkéntes munka civil szervezeteknél

2. ÉV

1. félév: szeptember 1.-január 31.

- Kurzushét (szeptember első hetében)
- Szeptember második hetében az elméleti és gyakorlati órák megkezdődnek. Az elméleti órák egy része az osztályfőnökökkel egyeztetve kerül a tantervbe. A színpadi színészmesterség órákon **Csehov-jelenetekkel** foglalkozunk.
- A filmes órákon a partnerrel való gyakorlatok, a (nem kronologikus) **szerepépítés és energiabeosztással** kapcsolatos feladatok szerepelnek, a vizsga anyaga pedig kapcsolódik a Csehov-jelenetekhez annyiban, hogy a drámák karaktereihez kapcsolódó, a háttéreseeményeket feldolgozó etűdök készülnek.
- Az első évben megkezdett **szóló projektek** folytatása.
- Az elméleti vizsgák lezajlanak december első hetében.

- A szaktárgyakkal összevont színházi és a filmes vizsga, valamint a szülő projektek bemutatása lezajlik január végéig.

2. félév: február 1.-június 28.

- Kurzushét (február első hetében)
- Február második hetében az elméleti és gyakorlati órák megkezdődnek. Az elméleti órák egy része az osztályfőnökkel egyeztetve kerül a tantervbe. A színpadi és filmes képzés találkozik ebben a félévben. Élő videotechnikával és játékos filmes helyzetek teatralizálásával készítünk közös vizsgát. A téma **Shakespeare *Hamlet* és Tom Stoppard *Rosencrantz és Guildenstern halott*** című anyagainak egyidejű feldolgozása színházi és filmes formai eszközökkel.
- Az elméleti vizsgák május első hetében lezajlanak.
- A szaktárgyakkal összevont színházi-filmes vizsga lezajlik május végéig.
- A tanév utolsó 3-4 hetében közös munka a rendezőhallgatókkal, lehetőség szerint **antik görög drámák** feldolgozásával.

3. ÉV

1. félév: szeptember 1.-január 31.

- Kurzushét (szeptember első hetében)
- Az elméleti és gyakorlati órák megkezdődnek. Az elméleti órák egy része az osztályfőnökkel egyeztetve kerül a tantervbe. A színpadi mesterségórák tárgya hétköznapi történetek és figurák megfigyelésén alapul. Adott témában **dokumentarista színházi** vizsgaelőadás létrehozása a cél. A filmes órák ebben a félévben egy **áldokumentumfilm** létrehozására irányulnak.

- Az elméleti vizsgák lezajlanak december első hetében.
- A szaktárgyakkal összevont színházi és a filmes vizsga lezajlik január végéig.

2. félév: február 1.-június 28.

- Kurzushét (február első hetében)
- Február második hetében az elméleti és gyakorlati órák megkezdődnek. Az elméleti órák egy része az osztályfőnökökkel egyeztetve kerül a tantervbe. Ebben a félévben a színpadi mesterségórákon egy **kortárs magyar dráma** színpadi létrehozása a feladat, a filmes órákon pedig **a mű TV-változatának elkészítése** a párhuzamos filmrendező osztállyal együttműködésben.
- Az elméleti vizsgák május első hetében lezajlanak.
- A szaktárgyakkal összevont színházi és filmes vizsga lezajlik május végéig.
- A tanév utolsó 3-4 hetében ismét a rendezőosztállyal közösen létrehozott **helyszínspecifikus előadások** készülnek.

Nyári program

- A harmadik év utáni nyáron szeretnénk egy **nemzetközi koprodukcióban** készülő vizsgaelőadást létrehozni valamelyik európai művészeti iskolával együttműködve. Az elkészült produkciót a koprodukciós partnerek országaiban való bemutatásuk után **nemzetközi színházi fesztiválok**on szerepeltetnénk. (Az Off-On Program európai színházi fesztiválokban való részvételt jelent, elsősorban saját programmal, kifejezetten külföldi utazásra készített, akár idegen nyelvű vagy nem nyelvközpontú vizsgával vagy akár egyéb kulturális projekttel, az első évben megkezdett szóló munkákkal, koncerttel kiegészítve, illetve ehhez tartozhat a fesztiválon való önkénteskedés is. Fontos szempont, hogy a hallgatók a fesztivál teljes ideje alatt kint tudjanak lenni, és miközben ők maguk is tevékenyen részt vesznek a rendezvényen, láthassanak minél több

előadást, legyen lehetőségük ismerkedni, beszélgetni, kapcsolatot építeni a fesztivál többi résztvevőjével.)

4. ÉV

1. félév: szeptember 1--január 31.

- A félév első hat hete (max. október közepéig) **hospitálás**. Itt a hallgatók már egyénileg vagy kisebb csoportokban választanak maguknak egy európai színházat és ott valamely produkcióban asszisztensi feladatot vállalnak. Ezt a nemzetközi tanulmányi programot az Erasmus ösztöndíj tudja fedezni.
- Október közepétől megkezdődnek az elméleti és gyakorlati órák, valamint a hallgatók elkezdik a **külső gyakorlatot** budapesti és / vagy vidéki színházaknál.
- A színészmesterség órán ebben a félévben szeretnénk az **alkalmazott színházzal** foglalkozni. Az alapvető drámapedagógiai ismeretek elsajátítása után egy vizsgaelőadás létrehozását tervezzük. Az elkészült vizsgát szeretnénk kivinni az egyetem falain túlra aszerint, hogy a program milyen csoport számára készül.
- A filmes órákon egy közösen megírt **nagyjátékfilm (szkeccsfilm) írása** kezdődik.
- Az elméleti vizsgák lezajlanak december első hetében.
- Január végéig az alkalmazott színházi vizsga bemutatásra kerül.
- Filmes vizsga nincs ebben a félévben.

2. félév: február 1.-június 28.

- Kurzushét (február első hetében)

- Február második hetében az elméleti és gyakorlati órák megkezdődnek.
- A filmes órákon az elkészült forgatókönyv alapján megtörténik a **nagyjátékfilm** forgatása.
- Az elméleti vizsgák május első hetében lezajlanak.
- Ebben a félévben nincsen színházi mesterség óra és vizsga.

5. ÉV

1. és 2. félév

- Kurzushét (mindkét félév első hetében)
- Az elméleti órák megkezdődnek, elsősorban olyan **praktikus ismeretekről**, amelyek segítik a tájékozódást, eligazodást és a helyes döntést adott helyzetekben. Jogi, céges, vállalkozási, pályázat, adó, számlázási, színházi és filmes megbízási szerződésekkel, jogdíjakkal kapcsolatos ismeretek átadása történik.
- A színházi és filmes vizsgák anyaga és léptéke a külső gyakorlat adottságaihoz alkalmazkodva kerül megtervezésre. A belső vizsgákon szeretnénk azokat a hallgatókat előtérbe állítani, akik a külső gyakorlaton kevésbé előnyös helyzetben vannak.
- A filmes órákon **casting helyzetekre** való felkészítés, valamint profi magyar és angol nyelvű **showreel** készítése történik a hallgatók számára.
- **Diplomamunka** megírása.

Szakmai gyakorlatok

A szakmai gyakorlat komoly kihívás a hallgatók számára. Komoly életmód- és sok esetben lakhelyváltás is. Nem csupán szakmai kitekintés. Egy évekig tartó tanulási folyamat, valamint egy speciálisan intenzív és kizárólag közösségi munkából álló „védett” helyzetből való kiszakadás. Ez önmagában sokkoló vagy akár traumatikus is tud lenni, hiszen szinte minden (környezet, közösség, módszerek, időbeosztás) megváltozik a hallgatók életében.

Az osztályközösséget el kell hagyniuk, ami már önmagában, sokszor igen nehéz és fájdalmas élethelyzet. Egyensúlyvesztés. Ezen felül egy új és ismeretlen közegben kell tájékozódni, eligazodni, ahol újonnan érkezőként ideális esetben komoly figyelmet kap a hallgató, mindeközben bizonyítani kell rátermettségét, tehetségét.

A folyamat maga természetes és törvényszerű, de ettől még korántsem könnyű, továbbá rendkívül érzékeny kérdés, amelyre időben (már első évben) az osztályt vezető tanároknak fel kell készíteni a hallgatókat, és miközben szervezik az osztály egyetemen belüli életét, közben már elő kell készíteni a gyakorlati időszak lehetséges állomásait.

Az intézmény vezetőit, de akár a fogadó színház színészeit is már korábban érdemes bekapcsolni a közös munkába. Ismerkedni. Megmutatni a játszóhelyeket és beszélni a működéséről és a lehetőségekről. Erre időt és konkrét programokkal helyzeteket kell teremtenünk közösen a színházak igazgatóival, akikkel már első évtől szoros szakmai kapcsolatot érdemes ápolni. Jelenlétük a vizsgákon alapvető fontosságú, mint ahogyan az is, hogy tisztában legyenek azzal, hogy melyik vizsgaanyagban milyen szakmai feladatokkal dolgoztak a hallgatók. Minél szélesebb kapcsolati háló alakul ki egy osztály körül, annál nagyobb biztonságban van a közösség, hogy amikor végzősként el kell helyezkedni, akár több lehetőség is nyitva álljon számukra.

A fogadó intézmények és az egyetem között szerződéses megállapodásokat kell kötni.

VII. ZÁRSZÓ

Ez az anyag, mint ahogyan azt a bevezetőben is írtuk, egy tervezet. A felvett osztály közösségének ismeretében és a közös munka folyamatai alatt érdemes rendszeresen felülvizsgálni és bizonyos helyzetekben akár változtatni, ha kell, könnyíteni a kitűzött feladatokon. Ha például az osztály közössége olyan igényt mutat, amihez újabb tanárokat vagy más típusú kurzusokat is be kell építeni, akkor ehhez szeretnénk meghagyni a szükséges mozgásteret.

Rendszeresen egyeztetni kell tehát az osztállyal, hogy éppen hol tartunk és mit keresünk. Felhívni újra és újra a figyelmet arra, hogy maga a keresés az út célja. Ezt meg kell szeretetni a színész hallgatókkal, mert senki nem állíthatja, hogy tudja, mi a legjobb megoldás, de azt igen, hogy hogyan érdemes keresés közben dolgozni. Hogy leginkább személyes módszereket érdemes kialakítani a pálya során. Hogy nem szabad pillanatnyi kudarcérzések miatt elbizonytalanodni mindenben, és meg kell tartani a kíváncsiságot és nyitottságot, valamint az alkotómunka mágikus izgalmát. Nekünk, oktatóknak pedig vigyázni kell a közvetlen kommunikáció rendszerére, és meg kell tartani a nyitottság, a szabadság és a játékosság légkörét, mert ez inspirálhatja leginkább a hallgatókat a közös munkában.

Bízunk benne, hogy e tervezet nem csupán elméleti munka marad, és hamarosan gyakorlati úton folytathatjuk a fejlesztését tényleges oktatással egy autonóm és szabad Színház-és Filmművészeti Egyetemen.